

**CONSILIUL
UNIUNII EUROPENE**

**Bruxelles, 4 decembrie 2003 (10.05)
(OR. en)**

15634/03

**COHOM 47
PESC 762
CIVCOM 201
COSDP 731**

NOTĂ

Sursă :	Comitetul Politic și de Securitate (CPS)
Destinatar:	Coreper/Consiliu
Subiect:	Orientările UE privind copiii și conflictele armate

1. Cu ocazia reuniunii sale din 4 decembrie, Comitetul Politic și de Securitate (CPS) a convenit asupra textului „Orientările UE privind copiii și conflictele armate”, pregătit de către Grupul de lucru pentru drepturilor omului” (COHOM). CPS a luat de asemenea notă de avizul referitor la orientările elaborate de către Comitetul privind aspectele civile ale gestiunii crizelor (CACGC) și de către Comitetul militar (CM).
2. Coreper este invitat să:
 - examineze Orientările UE privind copiii și conflictele armate care figurează în anexă, cu ocazia reuniunii sale din 4 decembrie 2003,
 - recomande aprobarea de către Consiliu a acestor orientări, ca subiect “A” pe ordinea de zi a reuniunii sale din 8-9 decembrie 2003.

ORIENTĂRILE UE PRIVIND COPIII ȘI CONFLICTELE ARMATE

I. COPIII ȘI CONFLICTELE ARMATE

1. Se estimează că, doar în decursul ultimei decade, conflictele armate au costat viața a peste două milioane de copii și au mutilat șase milioane. Conflictele au lăsat copii orfani, i-au privat de servicii sociale de bază, de asistență medicală și de educație. Aproximativ douăzeci de milioane de copii sunt mutați sau refugiați, în timp ce alții sunt luați ostateci, sunt furați sau traficați. Sistemele de înregistrare a nașterilor și de justiție pentru minori nu funcționează. Se estimează că, în orice moment, există cel puțin 300.000 de soldați copii care participă la conflicte.
2. Copiii au nevoi speciale pe termen scurt și lung după terminarea conflictelor, de exemplu căutarea membrilor familiilor lor, reeducarea și reintegrarea socială, programe de readaptare psihosociale, participarea la programele de dezarmare, de demobilizare și de reintegrare, precum și în sânul cadrelor tranzitorii în domeniul justiției.
3. În multe situații, persistă un climat de impunitate pentru autorii de crime împotriva copiilor, condamnați de altfel de dreptul umanitar internațional și de Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale.
4. Convenția privind Drepturile Copiilor (CDC) este ratificată aproape universal, dar este departe de a fi aplicată în mod universal. În special în situațiile de conflict armat, copiii suferă în mod disproporționat, într-o multitudine de feluri și cu efecte pe termen lung. Impactul conflictelor armate asupra generațiilor viitoare poate conține germenii continuării sau reînceperii a conflictelor. Protocolul facultativ la CDC privind participarea copiilor la conflictele armate are ca scop contracararea acestei situații.

II. OBIECTIVUL

5. Promovarea și protecția drepturilor copiilor sunt o prioritate a politicii UE în domeniul drepturilor omului. Uniunea Europeană (UE) consideră că este fundamental să se ia măsuri pentru rezolvarea problemei copiilor implicați în conflicte armate pentru că viitorul aparține copiilor dar și pentru că aceștia au drepturi așa cum se prevede în CDC, în Protocolul său facultativ sau în alte instrumente internaționale sau regionale privind drepturile omului. UE are ca scop să atragă atenția asupra acestei probleme prin acordarea unei vizibilități sporite acțiunilor UE în acest domeniu, atât în UE cât și în țările terțe.
6. UE se angajează să contracareze în mod eficient și global efectele pe termen scurt, mediu și lung pe care conflictele armate le au asupra copiilor, recurgând la toate instrumentele aflate la dispoziția sa și bazându-se pe activitățile trecute sau actuale în materie (rezumat al acțiunilor UE în Anexa I). Obiectivul UE este de a influența țările terțe și organizațiile partenere, să aplice dispozițiile și normele internaționale în domeniul drepturilor omului și legislația privind chestiunile umanitare, respectiv instrumentele internaționale sau regionale în domeniul drepturilor omului (vezi Anexa II) și să ia măsuri eficiente pentru protejarea copiilor împotriva efectelor conflictelor armate, să înceteze înrolarea copiilor în armate sau grupuri armate și să stopeze impunitatea.

III. PRINCIPII

7. UE este fondată pe principiile libertății, democrației, respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectiv a statului de drept. Aceste principii sunt comune statelor membre. Respectarea drepturilor omului figurează printre obiectivele fundamentale ale politicii externe și de securitate comună (PESC) ale UE, care cuprind politica europeană comună în materie de securitate și de apărare (PESA). Respectarea drepturilor omului face de asemenea parte din politicile comunitare privind comerțul, dezvoltarea, cooperarea și asistența umanitară.
8. Promovarea și protecția drepturilor tuturor copiilor este o preocupare prioritară a UE și a statelor sale membre. În activitatea sa de a asigura protecția copiilor afectați de conflicte armate, UE se ghidează după normele și standardele internaționale și regionale pertinente privind drepturile omului și dreptul umanitar inclusiv, *printre altele*, pe acelea conținute în Anexa II.

9. UE sprijină activitatea actorilor principali, în special Secretarul General al Națiunilor Unite, reprezentantul său special pentru protecția copiilor în perioadele de conflicte armate, UNICEF, UNIFEM, OHCHR, UNHCR, UNDP, Comitetul Drepturilor Copiilor, Comitetul Drepturilor Omului, Consiliul Europei, OSCE/ODIHR, respectiv mecanismele speciale ONU și ale altor participanți interesați cum ar fi ICRC, Rețeaua de securitate umană și de organizații a societății civile. UE va contribui proactiv și va colabora cu acești participanți pentru a asigura că garanțiile internaționale existente privind drepturile copiilor sunt întărite și puse în aplicare în mod eficient.

IV. ORIENTĂRI

Monitorizarea, rapoartele și evaluările regulate formează baza de identificare a situațiilor în care se solicită acțiunile UE. În cazul operațiunilor de gestionare a crizelor dirijate de UE, deciziile sunt luate de la caz la caz, avându-se în vedere un mandat eventual pentru o acțiune specifică, precum și mijloacele și capacitățile de care dispune UE.

A. Monitorizarea și raportarea

10. Atunci când este necesar, șefii misiunilor UE, șefii misiunilor pentru operațiuni civile, comandanții militari ai UE (pe cale ierarhică) respectiv reprezentanții speciali ai UE vor include în rapoartele lor periodice analiza consecințelor conflictelor sau a conflictelor iminente asupra copiilor. Aceste rapoarte vor viza în special cazurile de violență și de maltratare a copiilor, recrutarea copiilor de către armate și grupuri armate și folosirea lor în luptă, uciderea și mutilarea copiilor, atacurile asupra școlilor și spitalelor, blocarea accesului ajutorului umanitar, cazurile de violență sexuală și de violență legată de discriminarea pe criterii de sex îndreptată împotriva copiilor, răpirea copiilor, precum și măsurile luate pentru combaterea acestora de către părțile implicate. Acestea vor include în rapoartele lor regulate, dacă este cazul, o evaluare periodică a efectelor și a impactului acțiunilor UE asupra copiilor implicați în situații de conflict. Concluziile trase în urma operațiunilor UE de gestionare a crizelor pot forma o altă sursă importantă de informare pentru grupurile de lucru competente, cu condiția să nu fie vorba despre informații clasificate.

11. Comisia va atrage atenția Consiliului și statelor membre asupra rapoartelor pertinente referitoare la acest domeniu și va furniza, dacă acest lucru este adecvat și necesar, informații suplimentare asupra proiectelor finanțate de către Comunitate care vizează copiii implicați în conflicte armate sau reabilitarea după încheierea unei situații de conflict. Statele membre își vor aduce contribuția la aceasta prin furnizarea de informații asupra proiectelor bilaterale care se desfășoară în acest domeniu.

B. Evaluarea și recomandarea de acțiuni

12. Grupul de lucru pentru drepturile omului (COHOM) al Consiliului identifică la intervale regulate, în strânsă coordonare cu celelalte grupuri de lucru competente, pe baza rapoartelor menționate mai sus și a altor informații pertinente, cum ar fi rapoartele și recomandările Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite (inclusiv lista părților implicate în conflicte armate care recrutează sau utilizează copii în conflicte armate, anexată la raportul anual asupra copiilor implicați în conflicte armate adresat Consiliului de Securitate al ONU), ale reprezentantului său special pentru problema copiilor implicați în conflicte armate, ale UNICEF, ale mecanismelor speciale ale Organizației Națiunilor Unite și a organelor create în virtutea tratatelor consacrate drepturilor omului, respectiv ale organizațiilor neguvernamentale, situațiile în care UE este chemată să intervină, în special în cazul apariției unor situații alarmante care impun măsuri imediate și face recomandări pentru luarea de măsuri la nivelul adecvat (CPS/Coreper/Consiliu).

C. Instrumente de acțiune ale UE în relațiile sale cu țări terțe

UE dispune de o gamă variată de instrumente de acțiune. UE se inspiră din inițiativele existente pentru a consolida, a întări și a face să avanseze acțiunile sale în favoarea copiilor afectați de conflicte armate (Anexa I). În plus, UE dispune, printre altele, de următoarele instrumente:

13. Dialogul politic: Componenta dialogului politic între UE și țările terțe și organizațiile regionale referitoare la drepturile omului include, dacă este cazul, toate aspectele legate de drepturile și calitatea vieții copiilor în situații preconflictuale, conflictuale și postconflictuale.

14. Demersuri: UE va face demersuri și declarații publice cerând insistent țărilor terțe să ia măsuri eficiente pentru a asigura protecția copiilor împotriva consecințelor conflictelor armate, pentru a pune capăt folosirii copiilor în cadrul armatelor și a grupurilor armate și pentru a pune capăt impunității. Reprezentanții speciali ai UE și șefii de misiuni diplomatice vor avea în continuare sarcina de a aborda această problemă în relațiile cu entitățile nestatale implicate. Atunci când este cazul, UE va reacționa la eventualele progrese constatate.
15. Cooperarea multilaterală: Comunitatea participă la finanțarea de proiecte din mai multe domenii, care vizează problema copiilor implicați în conflicte, în special pentru dezarmare, demobilizare, repatriere și reintegrare (DDRR) și prin asistență umanitară. Comisia va identifica posibilitățile de extindere a acestui sprijin, de exemplu în contextul documentelor sale strategice pentru fiecare țară și a revizuirilor periodice ale acestora. Statele membre vor căuta de asemenea să reflecte prioritățile menționate în prezentele orientări în proiectele lor de cooperare bilaterală.
16. Operațiuni de gestionare a situațiilor de criză: în cursul procesului de planificare, problema protecției copiilor trebuie abordată în mod corespunzător. În țările în care UE este angajată în operațiuni de gestionare a situațiilor de criză, și ținându-se cont de mandatele operațiunilor și de mijloacele, respectiv de capacitățile de care dispune UE, planificarea operațională trebuie să ia în considerare, în mod corespunzător, nevoile specifice ale copiilor, ținând cont de vulnerabilitatea specială a fetițelor. Conform rezoluțiilor relevante ale Consiliului de Securitate al ONU, UE acordă o atenție specială protecției, condițiilor de viață și drepturilor copiilor implicați în conflicte armate, atunci când ia măsuri pentru menținerea păcii și securității.
17. Utilizând diferitele instrumente aflate la dispoziția sa, UE va căuta să se asigure că nevoile specifice ale copiilor sunt luate în considerare în situațiile de alertă rapidă, de acțiune preventivă, respectiv în situațiile de conflict real, în negocierile de pace, în acorduri de pace, asigurându-se că crimele comise împotriva copiilor vor fi excluse din orice posibilități de amnistii, respectiv din fazele de reconstrucție post-conflict, reabilitări, reintegrări și dezvoltare pe termen lung. În acest context, UE va profita de experiența câștigată în interiorul sistemului Națiunilor Unite și a organizațiilor regionale. Fetele și copiii care sunt refugiați, mutați, separați, răpiți, infectați cu HIV/SIDA, handicapați, victime ale exploatării sexuale sau în detenție sunt deosebit de vulnerabili.

18. Formarea: programarea coordonată a formării în domeniul gestionării situațiilor de criză în UE trebuie să țină cont de implicațiile prezentelor orientări.
19. Alte măsuri: UE poate să recurgă, dacă este cazul, la alte instrumente aflate la dispoziția sa, cum ar fi impunerea de măsuri precise.

V. PUNEREA ÎN APLICARE ȘI MONITORIZAREA

20. Pe lângă aceasta, COHOM este are sarcina:
- a) să supervizeze punerea în aplicare a acțiunii UE întreprinse conform prezentelor orientări și astfel, să pună la punct modalitățile care fac articolul 12 să devină operațional. În acest context, se face referire la concluziile GAC din 25 iunie 2001, care reamintesc că acțiunile comunitare trebuie să fie compatibile cu acțiunile UE în ansamblul lor;
 - b) să promoveze și să supervizeze integrarea problemei copiilor implicați în conflicte armate în ansamblul politicilor și acțiunilor relevante ale UE;
 - c) să procedeze la o revizuire continuă a punerii în aplicare a prezentelor orientări, în strânsă coordonare cu grupurile de lucru competente, reprezentanții speciali, șefii de misiuni, șefii misiunilor de operațiuni civile și comandanții militari ai UE (pe cale ierarhică);
 - d) să continue să studieze, dacă este cazul, alte mijloace de cooperare în acest domeniu împreună cu Organizația Națiunilor Unite și cu alte organizații interguvernamentale internaționale și regionale, cu ONGuri, respectiv cu întreprinderi;
 - e) să raporteze anual către CPS progresele înregistrate pe calea atingerii obiectivelor fixate în prezentele orientări;
 - f) să prezinte Consiliului o evaluare a prezentelor orientări, la doi ani după adoptarea acestora, însoțită, dacă este cazul, de recomandări în vederea ameliorării sau actualizării acestora;

g) pe această bază, să prevadă constituirea unui organism de legătură (de exemplu, un grup special de experți sau un reprezentant special) pentru garantarea viitoarei puneri în aplicare a prezentelor orientări.

=====

Acțiunile UE în domeniul copiilor și a conflictelor armate (LISTĂ INDICATIVĂ)

Instrumente PESC

1. Concluziile Consiliului din 10 decembrie 2002 (doc. 15138/02, p. 9).
2. Poziția Comună privind drepturile omului, și buna gestionare a afacerilor publice în Africa (98/350/PESC).
3. Pozițiile Comune privind Rwanda, Somalia, Sierra Leone, Zimbabwe, Congo RD, Nigeria, Liberia, Angola, Cuba (inclusiv impunerea de sancțiuni precise în unele dintre cazuri).
4. Poziția Comună asupra CPI (2001/433/PESC modificată de PC 2002/474/PESC).
5. Acțiuni Comune (Congo RD, Oseția de Sud, Bosnia Herțegovina, diferiți reprezentanți speciali), și Strategii Comune (Rusia, Ucraina, regiunea mediteraneană).
6. Codul de Conduită UE în materie de export de armament adoptat în 8 iunie 1998. Lucrări în curs pentru introducerea controalelor la nivel UE privind exporturile de echipamente paramilitare.
7. Poziția Comună asupra diamantelor de război și regulamentul Consiliului de punere în aplicare a sistemului de certificare a procesului Kimberley pentru comerțul internațional de diamante brute (doc. 15328/02).
8. Orientările UE privind țările terțe în privința torturii și a altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante (doc. 7369/01) și documentul de lucru pentru punerea în aplicare a orientărilor (doc. 15437/02).
9. Orientările UE privind pedeapsa cu moartea (doc. 9199/98).
10. Orientările UE privind dialogurile asupra drepturilor omului (doc. 14469/01).

Gestionarea situațiilor de criză (PESA)

11. Concluziile Consiliului din 16 iunie 2003 privind Operațiunea Artemis în Bunia, Congo RD (doc. 10369/03).
12. Operațiunile de gestionare a situațiilor de criză în Bosnia Herțegovina și în fosta Republică Iugoslavă Macedonia.
13. Concluziile Consiliului privind declarațiile UE/ONU privind cooperarea între cele două în materie de gestionare a situațiilor de criză (doc. 12875/03).
14. Concluziile Consiliului din 21 iulie 2003 privind cooperarea între UE și ONU privind gestionarea situațiilor de criză: protecția civililor în operațiunile de gestionare a situațiilor de criză întreprinse de UE (doc. 11439/03).
15. Proiect de orientări privind protecția civililor în operațiunile de gestionare a situațiilor de criză întreprinse de UE (doc. 14805/03).

16. Concepția globală a UE pentru misiunile în domeniul statului de drept în cadrul gestionării situațiilor de criză, inclusiv anexele (doc. 9792/03).
17. Punerea în aplicare a programului UE pentru prevenirea conflictelor violente (doc. 10680/03). Acest program expune diferitele inițiative ale UE întreprinse în cadrul prevenirii conflictelor, inclusiv formarea de experți.
18. Armonizarea formării pentru aspectele civile ale gestionării situațiilor de criză și recrutare a UE (doc. 11675/1/03) și Criteriile Comune de formare pentru aspectele civile ale gestionării situațiilor de criză de către UE (doc. 15310/03).
19. CE a contribuit la mărirea capacităților Națiunilor Unite în domenii cum ar fi plasarea rapidă, formarea și DD&R (dezarmare, demobilizare și reintegrare). Comisia și Unitatea Politică a Secretariatului Consiliului au elaborat de asemenea „indicatori de conflict” (listă de supraveghere a țărilor aflate în situații dificile). Un program de acest tip este, de exemplu, cooperarea cu Uniunea Africană în scopul ameliorării capacităților sale în materie de reglementare pașnică a conflictelor și cooperarea strânsă cu țările partener, care acoperă sectoare specifice cum sunt exporturile ilegale de resurse de lemn și de apă.

Instrumente comunitare (dezvoltarea cooperării, comerțului și asistenței umanitare)

20. Rezoluția Consiliului privind responsabilitatea socială a întreprinderilor (doc. 5049/03).
21. Diverse acorduri de comerț și cooperare, în special acordul de parteneriat ACP-UE “Cotonou”, conținând pasaje vizând în mod special copiii, prevenirea conflictelor, drepturile omului.
22. Asistența pentru copiii vulnerabili și protecția lor sunt prevăzute în contextul mai larg al eradicării sărăciei și deci în cadrul cooperării comunitare în dezvoltare. Copiii constituie un grup țintă important pentru ajutorul exterior, în special în politicile sectoriale cum ar fi educația și sănătatea. Numeroase activități privind copiii sunt finanțate de către CE prin intermediul ECHO, FED, Inițiativa Europeană pentru democrație și drepturile omului.
23. Asistența și protecția copiilor implicați în conflicte armate trec printr-un anumit număr de programe ale Comisiei. Promovarea drepturilor copiilor constituie una dintre prioritățile pentru finanțarea inițiativei europene pentru drepturile omului și democrație în 2001 și este integrată în finanțarea pentru perioada 2002-2004.

24. Activitățile legate de copii au fost una din cele trei priorități pentru strategia ECHO 2003. În trecut, ECHO a susținut operațiunile umanitare din care o parte era destinată copiilor. Exemplele de proiecte în 2001 și 2002 includ: proiecte de demobilizare, reabilitare și reintegrare (Uganda), proiecte sanitare și nutriționale (Sudan, Columbia, Palestina), sprijin psiho-social (Sierra Leone, Sudan, West Bank, Fâșia Gaza și Liban), finanțarea de școli în tabere de urgență pentru persoanele deportate (Congo RD, Sudan, Sierra Leone, fosta Republică Iugoslavă Macedonia printre alții), căutarea membrilor de familie și reunificarea familiilor (Columbia).
25. De asemenea, ECHO a finanțat activitățile de cercetare și de apărare ale organizațiilor „Salvați Copiii”, Crucea Roșie Belgiană și altele și prevede sprijinirea inițiativei UNICEF pentru ameliorarea disponibilităților de date de calitate privind copiii afectați de conflicte armate.

Acțiuni în foruri multilaterale

26. Rezoluții privind drepturile copiilor sunt prezentate în fiecare an de UE, împreună cu GRULAC, Comisiei Drepturilor Omului și celei de-a treia Comisii a Adunării Generale a Națiunilor Unite. Aceste rezoluții conțin articole privind copiii și conflictele armate.
27. Declarațiile UE la Consiliul de Securitate, la Adunarea Generală a Națiunilor Unite, la CDO și la Sesiunea Extraordinară a Adunării Generale a Națiunilor Unite (8-10 mai 2002), și contribuțiile la activitățile lor, Consensul de la Monterrey.

Parlamentul European

28. PE a cerut Consiliului să adopte o strategie limitată privind copiii implicați în conflicte armate în raportul său anual din 2003 (adoptat în septembrie).
29. Adunarea parlamentară comună EU-ACP a adoptat o rezoluție privind copiii și conflictele armate cu ocazia reuniunii sale din 12 octombrie de la Roma, în urma unui raport prezentat de doi dintre membrii săi, publicat în iunie 2003.

Instrumente pertinente internaționale și regionale*Drepturile copiilor*

- Convenția privind Drepturile Copiilor, 1989
- Protocolul Facultativ II la Convenția privind Drepturile Copiilor referitor la implicarea copiilor în conflictele armate, 2002
- Protocolul Facultativ I la Convenția privind Drepturile Copiilor asupra vânzării copiilor, asupra prostituției și pornografiei infantile, 2002
- Carta Africană privind drepturile și condițiile de viață ale copiilor, 1990
- Convenția 182 a OIT privind interdicția și acțiunea imediată pentru eliminarea celor mai rele forme de exploatare a copiilor prin muncă, 1999

Dreptul umanitar internațional, refugiați și PDI

- Convenția de la Geneva privind tratarea prizonierilor de război, 1949
- Convenția de la Geneva privind protecția civililor în timp de război, 1949
- Protocolul adițional la Convenția de la Geneva din 12 august 1949, privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale (Protocolul I), 1978
- Protocolul adițional la Convenția de la Geneva din 12 august 1949, privind protecția victimelor conflictelor armate fără dimensiune internațională (Protocolul II), 1977
- Convenția privind statutul refugiaților, 1951
- Protocolul privind statutul refugiaților, 1967
- Principiile directoare privind mutarea forțată în interiorul unei țări, 1998

Dreptul penal internațional

- Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, 2002
- Statutul modificat al Tribunalului Internațional pentru pedepsirea persoanelor responsabile de violări grave ale dreptului umanitar internațional comise pe teritoriul fostei Iugoslavii începând cu 1991, 1993 (modificat în 1998, 2000, 2002)
- Statutul Tribunalului Penal Internațional pentru Rwanda, 1994

Rezoluțiile Consiliului de Securitate

- Rezoluția 1261 a Consiliului de Securitate (1999)
- Rezoluția 1314 a Consiliului de Securitate (2000)
- Rezoluția 1379 a Consiliului de Securitate (2001)
- Rezoluția 1460 a Consiliului de Securitate (2003)
